

לאחר גינוי

1

ברור כי בתנאי המדיניות הישראלית הקיימת, ולפי התקנות הקיימות, מילאו השלטונות את חובתם היסודית בסכלם את נסיון ההתנחלות של שלושים הצעירים היהודים בראשית שבוע זה. ברור כי לנוכח המדיניות והתקנות הקיימות אין לנסיונות-התנחלות פארטיזאניים שום סיכויי הצלחה מעשית וגם ערכם ההפגנטי עשוי לפוג לאחר כמה נסיונות, שכן חיילי צה"ל הם שיצטרכו לטפל בהם ולסלקם ואפשר לחזות מראש למי תהיה נתונה, בצדק, אהדת הציבור, אם תיהפכנה הפגנות אלו למעמסה ואולו לסכנה לכוחות הבטחוניים. ואף-על-פי-כן, מי שבא, לאחר סיכולו של נסיון ההתנחלות, לגנות את הצעירים שאמרו להתנחל בניגוד לתקנות, לגנות אותם בלבד ולהסתפק בכך, נמצא עושה מלאכתו קלה מדי. שכן אותן תמונות של מצוד אחרי מתנחלים יהודים בארץ-ישראל, והצבת מחסומים וגרירת המתנחלים אל המכוניות, כל זה אינו אלא חלק מן התמונה הכללית של המדיניות שגרמה את הדברים. והשאלה שיש לשאול היא אם אמנם יש לראות את מעשה המתנחלים כדבר האחד הבלתי-טבעי והבלתי-נכון בכל המירקם המעוות הזה.

2

אותם שרים ואישי-מפלגה שכבר הספיקו להצהיר כי נסיון פארטיזאני זה של מתנחלים הוא ענין שהפוליטיקה עיקרו, מוטב שיחפשו את הפוליטיקה במקום קרוב יותר. שהרי אם יש מקום שבו הופקע ענין ההתנחלות משרשיו העקרוניים והועבר לתחום הפוליטי ולמישחק הכוחות המפלגתיים, הרי אין מקום זה אלא ממשלת ישראל והנהגת המערך כיום. בימים אלה, בשנה השלישית למלחמת-ששת-הימים, בעוד תכניות התנחלות נידחות בישיבות הממשלה מישיבה לישיבה ומדחי אל דחי, אנו שומעים את המזכיר הכללי של מפלגת-העבודה אומר כך:

"אין זה סוד שאישים מרכזיים במפלגה מחזיקים בעמדות ובגישות שונות ביחס לבעיות שישראל מתלבטת בהן בעת הזאת. ברור כי עמדות אלו יבואו לידי ביטוי במצע המפלגה להסדרות ולכנסת. אך רק תוך הבנה וסובלנות הדדית תוכל המפלגה לגבש את המצע שיהא מייצג את כל גוני הקשת שלה. מפלגת-העבודה סבורה כי מצע כזה הוא בהישג-יד וכי המשותף במפלגה עולה בהרבה על המפריד".

אם נעיר כי מצע זה, שבו מדבר המזכיר הכללי, צריך להתוות את תכנית-הפעולה של ממשלת ישראל, לאחר הבחירות, בשאלות גורל של המדינה והעם, נבין מה רב המרחק בין רצינות הבעיות שעל הפרק ובין חוסר-רצינותה של ההנחה כי מצע כזה יכול וצריך לבטא את "כל גוני הקשת". דבר זה הוא ב"הישג-יד" רק אם מניחים כי המטרה היא הכנתו המוצלחת של תבשיל הניסוח הפוליטי כתחליף לעיסוק בבעיות עצמן. לנוכח כל אלה קשה שלא לגחך שעה שאתה רואה את הטורחים בכך משרבבים ראשם לרגע מתון גלי העסקנות הפוליטית וקובלים מרה על שקבוצת צעירים הופכת, כביכול, את ההתנחלות לפוליטיקה.

3

דוגלי המדיניות האוסרת את ההתישבות ביהודה ובשומרון, במקומות שבהם דחיפותו של ענין זה רבה כיום משהיתה בכל תולדות הציונות – מחמת הזמן הקצר שבו עשויים הדברים להיחתך – הם ראשי תנועות חלוציות הנושאים גם כיום בעול בכל מקום שבו הדבר נדרש ומקבל אישור. ידוע שלא רבים מן השכבות הרחבות בעם נחלצים לעזור להם במילוי חובה זו וההתרסות על מיעוט ההיענות מוצדקת הן, אך לא פחות מזה תהא מוצדקת התמיהה על כך שממשלת ישראל אינה נוקפת אצבע כדי לנסות ולגלות שמא בכל-זאת חבוי בעם בימים אלה פוטנציאל ראו של נכונות להחיות מפתח החדשה של ארץ-ישראל במעשי בנין והיאחזות, בהתנחלות עירונית, חקלאית, תעשייתית ואפילו מסחרית שעיקרה שותפויות עם תושבי "השטחים" במפעלי ייצור ופיתוח. במידה שנכונות זו קיימת – הריהי נבלמת ונידחת כמו שנידחו שלושים הצעירים שביקשו לעקוף את המחסומים בדרך להר-גריזים ולשילה.

בזכרי תשובה שלה לשאלתה של שמואל תמיר, בענין שלושים הצעירים הללו, השיבה גולדה מאיר, ראש ממשלת ישראל, כי דיבורים בלבד לא נחרש עדיין אפילו דונאם אחד. נכון מאד, אלא שראוי להזכיר כי גם דיבור זה שלה סוף-סוף רק דיבור הוא וההבדל בינו ובין דיבורים אחרים הוא בכך שדיבוריה אלה לא רק שאינם חורשים דונאם כלשהו אלא שהם מונעים חרישה בידי כל הנכונים לכך. יש בדבריה אלה של גולדה מאיר כובד-ראש מדומה, המכסה על שטחיות שאינה רחוקה מכל "מלל" אחר. יש בתשובתה זו מן ההתנשאות הנעשית אפיינית יותר ויותר לוותיקי תנועת-העבודה, הנשענים בבטחון רב ומוצדק על עברם החלוצי, גם כשהוא כבר נסתר מאחורי שנים רבות של עסקנות אך עודו מספיק כדי לשלול מכל חוגים אחרים זכות "התערבות" בענינים אלה. פעמים, שעה שאתה רואה את מדיניותה הנוכחית של הממשלה ואת מצדיקיה מבין הוותיקים יש לך רושם כי עברם החלוצי ביישוב הארץ כה ממלא את כל ישותם עד שהוא נראה להם מבלי משים כצידוק מספיק וטבעי למניעת יישובה בהווה, ועל-כל-פנים לשלילת זכותם של אחרים למחות על כך מחאות של "מלל", אף כי פעמים רבות מתברר כי בוויכוחים אלה סולדים הוותיקים רק מפני מלל של זולתם.

מדיניות ישראלית זו, שוותיקי ההתישבות במידה רבה אחראים לה, היא הגורמת שענין ההתנחלות – העירונית והכפרית גם יחד – אינו קורה בשעה זו לעם כולו, לעובדיו, לחקלאיו, לבעלי-תעשייה שלו, לבוא ולהיאחז בארץ-ישראל זו הנמצאת בפעם הראשונה, ואולי האחרונה, בידי העם היהודי. מדיניות זו היא האחראית לכך שתנועה עממית כזאת לא קמה, ולא ננקטו כל אמצעים לעורר אותה ולחוללה, ושעה שמתגלה נצנוץ של נכונות כנה ואמתית, כגון זו שנהדפה עתה, הרי נזעקים ותיקי החלוצים להכריז, כי הללו "נושאים את שם ההתישבות לשווא".

באיוולתנו אנו עמלים ל"נטרל" גם את כוח-המשיכה הדתי של חבלי-ארץ אלה לגבי חוגי נוער מסורתי, הנכון להיחלץ, ובמקום שנראה כוח-משיכה זה כנכס אנו ממצאים בלי-הרף כינויי-גנאי כדי לשים אותו לצחוק ולהוקיעו כ"מיסטיקה" וקנאות חשוכה.

4

ותיקי ההתישבות והחלוציות, הקמים לגונם על המדיניות הישראלית הזאת, לא הם מייצגים כיום את עברה החלוצי של ארץ-ישראל, ועל אף כל התיימרותם לא הם דוברים. דומה כי בין כל ותיקיה של תנועת-העבודה וראשיה, מוצאים אנו בשעה זו רק אחד אשר קולו ממשיך את החוט השרשי, הציוני שלא נטמע בתוך הפקעת המטושטשת שלעת הזאת. קול זה הוא קולו של יצחק טבנקין, אשר גם אם אין חברים מקשיבים לו, הרי הוא נשמע רענן ואקטואלי יותר מהרבה דברי התנשאות חלוציים הנשמעים מעל במת הכנסת. המדיניות הישראלית רשאית להתעלם מן השאלות המשתמעות מדבריו, אך אלו הן שאלות-החיים של תקופתנו:

"כיצד אנחנו, בהכרעתנו החפשית, לוקחים עלינו את האחריות שלא ליישב ולפתח כל שטח אפשרי בארץ-ישראל הנמצאת ברשותנו, שלא להפעיל את מלוא היכולת והאמצעים הנתונים בפועל ממש בידינו וזאת מתוך שיקולים של זהירות או נוחות דיפלומאטית לטווח קצר בלבד... והרי בכך מפקיעים היהודים, לראשונה בתולדות הציונות, מרצונם שטחי ארץ-ישראל שנועדו להצלת יהודים – ועושים אותם קלפים העלולים להימסר לשלטון אנטיציוני. זאת היא המשמעות האובייקטיבית היחידת של האיסור שהטלנו על עצמנו להתיישב בשטחים אשר שוחררו במלחמת-ששת-הימים".

5

העמדה הסבירה והמובנת ביותר, הן בבעיה הכוללת של ההתנחלות ב"שטחים המוחזקים" והן לגבי "תקרית הר גריזים", היא עמדת מפ"ם.

"על המשמר", במאמרו הראשי אינו צריך נימוקים רבים כדי להסביר כמה ענין זה פסול. די לו בכך שהוא קובע כי מתנחלים אלה אמנם טענו שאינם מפלגתיים והם פועלים רק מתוך אהבת הארץ, אך למעשה הם מייצגים ביזמתם חסרת-האחריות את התנועה לשלימות הארץ או אחד מאגפיה.

ואילו מה ששיך לטיבה של התנועה הזאת, הדברים ידועים, ורק לפני ימים אחדים מצאנו באחד המאמרים ב"על המשמר" כי "אל-פתח ואנשי ארץ-ישראל השלימה – פועלים למעשה לחידוש המלחמה, שכן אלה כמו אלה יודעים כי לא ישיגו את השלום כמתכונתם הם, בלי מלחמה נוספת ואולי סידרת מלחמות נוספות".

הגדרה זו אינה ראשונה במינה ב"על המשמר" ואילו הוספנו דוגמאות בענין זה היינו נוכחים לדעת כי שתי תנועות אלו, אל-פתח והתנועה לארץ-ישראל השלימה, לא רק דומות זו לזו בכל, אלא שהן בכלל תנועה אחת, הפועלת משני כיוונים נגד תכנית-השלום של מפ"ם, זו שלמענה צריך העם היהודית לוותר על התישבות בארץ-ישראל שבידיו, בשעה האחרונה העומדת אולי לרשותו.

לגבי תכנית זו ראוי לציין כי מזה כמה שנים היה נדמה כי אין מפ"ם יכולה להוסיף עוד על השיאים שאליהם הגיעה בדרכה הפוליטית, במה ששיך לאוריינטאציות ולתכניות שנעשו מופת של קוצר-ראות ושכרון-חושים, ושלא נהפכו למכשלה לעם כולו רק הודות לכך שתנועה זו לא קבעה את הדברים ולא חדלה להיות מיעוט. אלא שכיום מסתבר כי היא פרוגרמאטי חדש מתנשא בדרכה בצורת תכנית כוללת לפתרון הבעיות שלאחר מלחמת-ששת-הימים, אלא שעכשיו – וזה עיקר המכשלה – אין למעשה הבדל בין תכניותיה שלה ובין מדיניות הרוב השליט.

מדיניות זו מחזיקה את הארץ, הפתוחה לפנינו כולה זו הפעם הראשונה בתולדותינו, כשהיא נשמרת ריקה וחסומה בפני מתנחלים יהודים, בפני היעוד האחד ואין שני שהיה שמור לה בכל יום ויום מימי חייו של העם עד לפני עשרים שנה. מדיניות זו, שגם ראשי הקיבוץ המאוחד, אשר ההתישבות ב"שטחים" היא בפירוש אחד מעיקרי מצעם, עומדים בתוכה כבולי ידים, מדיניות זו אין ספק שהיא מסוכנת לבטחון ישראל ולעתיד האומה הרבה יותר מ"יוזמתם חסרת האחריות" של אותם שלושים צעירים שאמרו להתנחל בהר-גריזים או בשילה.

משום כך, גם שעה שאנו פוסלים ומגנים את נסיון ההתנחלות הפארטיזאנית הזאת, גם שעה שאנו אומרים כי אין מקום ואין צידוק לנסיונות כאלה כאשר המשכם עשוי להידרדר אל מצבים שבהם הם עשויים להפסיד גם את ערך ההתרסה והמחאה שבהם, עלינו לדעת עם זאת, כי מעשה שלושם הצעירים היהודים הלל הוא טבעי יותר מן המדיניות שגרמה אותו. הוא טבעי כתגובה על מצב שנתעוות, ובמקום שנהא מופתעים ממנו כל-כך, מוטב שנבין כי לא ייתכן שקו מדיני חותך-גורל, המנוגד ליסודי העיקרים הטבועים בדברי ימי העם ובתולדות ישוב הארץ, לא יעורר בציבור הישראלי גילויים של זעזוע ויתקבל באדישות רבה יותר מאשר הגדלת המכס על מקלטי הטלוויזיה. אם נסתפק בכך שנגנה את מעשה המתנחלים ולא נראה את העיקר, את הקו המדיני המעוות שהצמיח מעשה זה, אנו עשויים להמשיך את ההתאבנות הציבורית והלאומית, אשר סכנתה רבה לאין ערוך מסכנת "חוסר האחריות" של הקמים להפר אותה. תוך תהליך של אפאטיה והשלמה אנו עשויים להגיע בעיניים גורליים אלה לידי מצב שבו לא נרגיש אפילו כיצד הזמן חולף לבלי שוב, עד שנתעורר מן הקפאון ונראה כי הבעיה ירדה מסדר-היום

וארץ-ישראל, זו שבידינו נעלמה ואיננה ואפשר סוף-סוף לגשת לארגון סניפי המפלגה ולמינוי הגזברים
והמזכירים.